

Tussen plicht en
liefde

Tussen plicht en liefde

Linda Heirbaut

Schrijver: Linda Heirbaut

Vertaald van het origineel: Choices

Coverontwerp: Linda Heirbaut

ISBN: 9789465310763

© Linda Heirbaut

Uitgegeven via Brave New Books in 2025

Deel 1

Hij zat op zijn knieën, en hief zijn hoofd in de lucht met schijnbaar gemak. Hij glimlachte arrogant naar de menigte. Een ongemakkelijke stilte viel over het plein. Iedereen was stil. De enige geluiden waren de wind, knorrende varkens, en enkele vogels in de verte. Die waren zich niet bewust van de dramatische scène die zich afspeelde in de stad Antwerpen. Wolken dreven voorbij, en af en toe kwam de zon tevoorschijn. Het zwakke licht van de zon streek neer op de mensen op het plein, zonder de warmte die je zou verwachten van de zonnestralen. De meeste mensen merkten niet eens dat de natuur gewoon verder zijn gang ging. Ze waren volledig gefocust op wat er zich afspeelde op het platform dat was opgetrokken voor het stadhuis. De geuren van uitwerpselen, verrot eten, en zweet werden sterker. De houten gebouwen rond het plein leken naar voren te leunen richting het centrum van het plein. Het was alsof ze de menigte en de man op het platform die hun aandacht vasthield probeerden te verstikken.

Plots gooide iemand een ei naar de man op het platform. Even gebeurde er niets anders. Er was geen geluid, zelfs geen gefluister, en iedereen leek bevroren. Het was alsof de wind was gaan liggen, en zelfs de dieren waren stil. Toen, alsof een trance verbroken werd, gooiden meer en meer mensen met eieren en verrotte groenten naar de man. Op het platform vergaarde zich

een hele stapel. De menigte was niet langer stil, en ze bespotten de man en riepen smalende woorden. Het plein kwam tot leven met geluiden van haat.

De beul stapte het platform op. Hij droeg donkere, ruwe kleren, zoals het hoort voor een arme man. Er zaten gaten in zijn lederen schoenen, en er stak een teen door één van de gaten. Zijn bijl, die op zijn schouder rustte, was langs de scherpe kant gedrenkt in opgedroogd bloed. Er was geen emotie zichtbaar in zijn ogen. Hij was de meest beheerste persoon op het plein, en de menigte kalmeerde lichtjes door zijn aanwezigheid op het platform. De beul keek naar de schout, de handhaver van de orde in Antwerpen. De schout knikte kordaat, en de bijl schoot naar beneden.

Hoewel ze vond dat de man het verdiende om gedood te worden, kon Johanna niet kijken naar de eigenlijke daad. Ze draaide haar hoofd weg zodra de beul zijn bijl ophief. Maar een sterke hand greep haar kin beet, en dwong haar om te kijken naar het tafereel.

‘Er is geen reden om weg te kijken,’ sprak haar vader Jacob streng. ‘Hij krijgt wat hij verdient, precies zoals God het wil.’

Er was geen ontsnappen mogelijk aan de greep van haar vader, en vóór ze de kans had om haar ogen te sluiten, viel de bijl op zijn slachtoffer. Er was slechts één slag nodig om het hoofd te scheiden van het lichaam, wat zeer ongewoon was. De meeste beulen hadden meerdere slagen nodig vooraleer het hoofd volledig was

afgehakt. Terwijl de menigte harder en harder begon te juichen, was Johanna even onder de indruk van de vaardigheid van de beul, gevolgd door ongemak en schaamte over deze gedachte. Ze keek naar de beul met gemengde gevoelens, onzeker of ze hem moest prijzen voor het doden van een moordenaar, hem moest bewonderen om zijn talent om een leven te nemen zonder onnodig lijden, of hem moest verachten voor het doden van mensen, ook al verdienden die het. Haar gedachtenstroom werd verbroken bij het zien van de hoeveelheid bloed die uit het onthoofde lichaam van de man spoot. Ze keerde haar hoofd weg, en voelde zich misselijk. Ze dwong zichzelf om haar aandacht te richten op wat er nu op het plein gaande was zodat dit laatste beeld uit haar hoofd ging.

Er was plots een feest aan de gang, met dansende mensen, en verkopers die hun goederen aan de man probeerden te brengen. Gelach verdreef de herinnering aan de verstikkende spanning die er eerder heerste, terwijl het naar de toppen van de gebouwen rees op het stadsplein. Allerlei spelen voor jong en oud werden georganiseerd. Kraampjes verschenen uit het niets, snel gevolgd door varkens en honden op zoek naar eetbare restjes. De geur van kruiden mengde zich met dat van geroosterd varkensvlees. Het was een viering van het leven, gebouwd op de dood van iemand die meerdere levens had beëindigd.

‘Hoe durf je de wet in twijfel trekken!’

Jacob was zowel geïrriteerd als geamuseerd. Zijn dochter was pas 16 zomers oud. Hoe kon zij denken dat ze beter wist dan hem, én dan de wethouders, hoe er met misdadigers moest afgerekend worden? Hij lachte spottend, en keek haar neerbuigend aan.

Er waren twee dagen verstreken sinds de executie, vooraleer Johanna haar twijfels durfde uitspreken over de geschiktheid van zo’n straf. In haar hoofd was het duidelijk dat als moord niet toegelaten was, dat moord als straf ook niet aanvaardbaar was. Haar vader slaagde er echter altijd in om haar te laten twijfelen aan zichzelf.

‘Hoe kunnen we beter zijn dan die schurken als we ze doden?’ wierp Johanna tegen, met iets minder overtuiging dan voordien. ‘En hoe zit het dan met het gebod ‘U zal niet doden’? Telt dit dan niet voor wethouders?’ vroeg ze met opnieuw iets meer zelfvertrouwen.

‘Schurken worden gedood om iedereen veilig te houden. Zou je liever hebben dat ze gewoon onder ons blijven leven, alsof er niets gebeurd is?’

‘Natuurlijk niet, vader. Laat hen in de gevangenis.’

‘De gevangenis is geen straf,’ spotte hij. ‘Gratis eten met een dak boven je hoofd. Dat is verdorie een feest.’ Hij schudde zijn

hoofd en er verscheen een spotlach op zijn gezicht. 'Jij bent te jong. Op een dag zal je beseffen hoe naïef je nu bent.'

Dit was haar vader's manier om te zeggen dat het gesprek voorbij was. In het verleden had Johanna af en toe het gesprek verder gezet, om dan te weten te komen dat het niet enkel haar leeftijd was, maar ook haar geslacht dat maakte dat haar mening minder meetelde. Als die al meetelde. Verdere tegenwerpingen van haar kant leidden enkel tot een preek over hoe jonge meisjes zich zouden moeten gedragen, zeker tegenover hun vader.

'Respect,' zei haar vader dan, 'wordt stilaan een zeldzaamheid onder jonge mensen. Ik zal je herinneren aan de betekenis van het woord.' Op dat punt gaf hij haar altijd een pak slaag dat haar er effectief nog enkele dagen aan zou herinneren. Wetende dat het zo zou eindigen, beet Johanna op haar lip en besloot ze een wandeling te gaan maken. Dit leidde haar wat af van de frustratie over alweer een zinloze discussie. Soms wenste ze dat ze als man geboren was. Misschien zou haar vader haar dan wel serieus genomen hebben.

In gedachten verzonken kuierde ze door de stad. Ze merkte niet wat er rond haar gebeurde. Toen ze echter voorbij één van de stadspoorten wandelde, dwaalden haar ogen af naar de groene weiden buiten de stad. Ze stopte even, en keek door de poort naar buiten alsof daar de vrijheid te vinden was. Ze kende een plek waar ze tot rust kon komen. Het was slechts op korte

afstand van hier, recht door de poort, dus ze besloot dat ze daar haar namiddag zou doorbrengen.

Er ging niets boven de geuren, geluiden en uitzichten van de weide op een zomerse namiddag. Johanna lag met gesloten ogen in het gras, haar ademhaling in diepe ontspanning. De geuren van gras en bloemen drongen tot haar door en ze glimlachte. Het leven was geweldig. Ze was de discussie met haar vader snel vergeten. Op de achtergrond hoorde ze enkele vogels een vrolijk deuntje zingen. Het klonk als een duet. Johanna opende haar ogen, en keek naar de blauwe lucht boven haar. Die was bezaaid met slechts enkele wolkjes, die traag voorbij dreven. Ze voelde zich ongelooflijk vredig terwijl ze daar zo lag, en alle sensaties op haar liet afkomen.

Ze werd uit haar mijmeringen gehaald door het geluid van iemand die aan het houthakken was. Dat geluid was er eerder nog niet, en er was iets vreemds aan. Johanna had al eerder mensen horen houthakken, maar ze had het nog nooit in zo'n ritme gehoord. Het leek een perfect regelmatig ritme. De persoon die aan het houthakken was, moest wel een zeer ervaren houthakker zijn. Ze was geïntrigeerd door het geluid, en werd er zo door aangetrokken dat ze moest weten wie de bijl in zijn handen had. Ze stond recht en draaide zich in de richting van een groepje

bomen niet ver van haar vandaan. Ze kon eerst niemand zien, maar toen ze dichterbij de bomen toe stapte kon ze het silhouet van een man zien. Ze stopte vlak naast een boom. Als ze dichterbij zou gaan, dan zou ze gezien kunnen worden, en dat wilde ze niet. Het is altijd moeilijker om iemand goed te kunnen bekijken wanneer die persoon weet dat je aan het kijken bent. Toen het silhouet duidelijker werd, herkende Johanna hem. Het was helemaal geen houthakker. Toen ze jonger was, had ze hem vaak zien weglopen van kinderen die hem lastigvielen en naar hem spuwden, of zelfs dingen naar hem gooiden. Wanneer hij niet werd achternagezeten, dan wandelde hij op zijn eentje, met zijn hoofd naar beneden, en zijn gezicht bijna volledig bedekt door zijn halflange bruine haren.

Johanna keek naar hem vanop afstand. Hij was eigenlijk wel een behoorlijk knappe jongeman. Ondanks zijn vierkante kaak, die zijn gezicht een streng uitzicht gaf, leek hij een zekere zachtheid over zich te hebben. Johanna besloot dat dit kwam door de manier waarop hij houthakte. Het leek alsof hij om het hout gaf, zoals hij zijn bijl voorzichtig neer bracht met piekfijne precisie. Die precisie, dacht Johanna, was uit respect voor het hout. Ze was onder de indruk van het talent van de jongeman. Hij zou vast een goede beul worden op een dag, en zijn vaardigheid gebruiken om de dood van schurken snel te laten komen met een efficiënte executie.

Johanna huiverde. De gedachte van deze zachtaardig uitzierende jongeman als een beul ontstemde haar. Hij kon toch nooit gemeen genoeg zijn voor zo'n werk. Hij mocht dan wel de zoon van de beul zijn, maar dat betekende niet dat hij in zijn vader's voetsporen zou treden. Misschien zou hij een ander pad volgen.

Johanna was zo verzonken in haar gedachten, dat het even duurde vooraleer ze realiseerde dat de jongeman gestopt was met houthakken. Hij leunde op zijn bijl, wat zijn gespierde armen meer uitgesproken maakte, en staarde recht naar haar met lichtjes geamuseerde interesse. Ze was gegeneerd dat ze was betrapt terwijl ze naar hem aan het staren was. Ze stond ter plekke bevroren, en staarde terug naar hem, onzeker wat ze nu zou doen. Zou ze naar hem toe gaan en met hem gaan praten? Ze wilde wel graag meer te weten komen over deze jonge kerel, die zo anders leek te zijn dan wat mensen over hem vertelden. Iedereen in de stad zag hem als een slecht en gemeen persoon. Hij werd beschouwd als iemand die het niet waardig was om aandacht aan te geven, tenzij misschien om hem te bespotten, of om op hem te spuwen. Ze begreep dit niet wanneer ze naar hem keek. Ze wilde graag ontdekken of zijn stemgeluid en de blik in zijn ogen dezelfde tederheid hadden als de manier waarop hij houthakte. Praten met de zoon van de beul was echter niet iets dat zomaar ongestraft kon. Niemand wilde gezien worden in interactie met de beul of zijn familie, tenzij om hen als uitschot te behandelen. De ganse

beulenfamilie moest je ten alle kosten zien te vermijden als je niet zelf uitgestoten wilde worden. Wat als haar zus haar zou zien praten met hem? Of erger, haar ouders. Die zouden compleet geschokt zijn door het idee dat ze zelfs nog maar overwoog om met hem te gaan praten. Bij die gedachte draaide ze zich om en stapte ze in sneltempo weer naar de stad. Korte tijd later hoorde ze opnieuw het geluid van houthakken. Ze voelde precies een baksteen in haar maag vallen. Hoe kon ze zomaar weglopen zonder iets tegen hem te zeggen, of zelfs nog maar teken te doen naar hem? Het voelde niet juist.

‘Moeder,’ zei Johanna voorzichtig.

Agnes was het avondmaal aan het klaarmaken boven het vuur, en ze antwoordde met een grom.

‘Hoe komt het,’ ging Johanna verder, ‘dat de beul en zijn familie als slecht worden gezien, terwijl een beul enkel de wet uitvoert?’

Agnes stopte met roeren in de soep zodra het woord ‘beul’ viel. Met haar houten lepel stevig in haar hand geklemd, keek ze Johanna bezorgd aan. ‘Het is niet onze plaats om zo een zaken in vraag te stellen,’ zei ze simpelweg, en ze begon opnieuw te roeren.

‘Wiens plaats is het dan?’ vroeg Johanna.

‘Wat doet dat ertoe, als het niet de onze is? Het is niet nodig om ons hoofd hierover te breken,’ antwoordde Agnes ongeduldig.

‘Maar wat een beul doet, is slechte mensen doden die de wet overtreden.’ Johanna deed alsof ze de ergernis van haar moeder niet opmerkte.

Agnes zuchtte. ‘Dat klopt.’

‘En dat is iets goed, want boeven moeten gestraft worden voor hun wandaden,’ zei ze, haar vaders woorden herhalend, eerder dan dat ze zelf vond dat die straf gerechtvaardigd was.

‘Dat is zo, maar er blijft nog steeds bloed kleven aan de handen van de beul,’ zei Agnes. Toen ze zag dat Johanna dit niet zomaar zou loslaten, ging Agnes verder, ‘Trouwens, iets goed doen maakt je niet vanzelf een goed persoon. De beul is zelf niet beter dan de schurken die hij doodt.’

‘Maar waarom dan? Wat heeft hij gedaan?’

‘Iedereen weet dat je geen beul wordt door lief te zijn, Johanna. Er is een bepaald soort persoon voor nodig om anderen te doden en te folteren. Welopgevoede mensen doen zoiets niet.’

‘Folteren?’ reageerde Johanna verrast.

Ze was even stil, en dacht na over wat dit betekende. Ze had nooit overwogen dat een beul nog andere taken kon hebben dan het doden van boeven. Ze was echter vastberaden om dit niet los te laten, dus ze vermande zichzelf.

‘Maar is het niet zo dat de huidige beul dit enkel geworden is omdat zijn vader er één was, eerder dan dat hij zélf iets verkeerd heeft gedaan?’

Johanna hoorde vele interessante gesprekken terwijl ze in de winkel van haar ouders werkte. Ze had de schout eens horen vertellen tegen haar vader dat de vader van de huidige beul de eerste officiële stadsbeul was.

Agnes was geschrokken door de kennis van haar dochter over dit onderwerp.

‘Wat doet dat ertoe?’ antwoordde ze ontwijkend. Ze voelde zich meer en meer ongemakkelijk bij dit gesprek.

‘Wel, waarom moet de rest van zijn familie boeten voor zijn wandaden, als zij zelf niets verkeerd hebben gedaan?’ vroeg Johanna verward.

‘Het zit in hun bloed, Johanna. Ga nu je vader maar helpen in de winkel.’

Het was duidelijk voor Johanna dat ze geen beter antwoord zou krijgen, en ze vertrok met een ontevreden gevoel. Er leek helemaal geen reden te zitten achter de woorden van haar moeder. Johanna zag geen enkel goed motief om de beul uit te stoten, laat staan om dat met zijn familie te doen.

Johanna verliet de kamer, niet om naar de winkel te gaan en haar vader te helpen, maar om de stad in te gaan. Terwijl ze buiten rondwandelde, dacht ze terug aan de eerste keer dat ze de zoon van de beul tegen kwam.

Ze was nog maar een kind, misschien acht of negen zomers oud. Haar oudere broer Jordaen werkte toen nog in de winkel, en Johanna was degene die naar de markt ging.

Ze was al vaak naar de markt gegaan, maar die dag was het de eerste keer dat ze alleen moest gaan. Ze was nog te klein om boven de mensen te kunnen uitkijken, dus het duurde een hele tijd vooraleer ze de juiste kramen gevonden had. De instructies van haar moeder, die nog in haar oren klonken, waren ook niet echt een hulp. Haar moeder had Johanna instructies gegeven voor alles dat ze moest kopen, inclusief gedetailleerde omschrijvingen van de marktkramers.

‘Ga niet naar de slager met de brede glimlach. Hij is veel te duur, en ik ben er zeker van dat hij een bedrieger is. Je moet gaan naar degene die eruitziet alsof zijn vrouw net gestorven is. Trouwens, zijn vrouw is er meestal ook bij. Misschien dat hij daarom zo ongelukkig kijkt,’ had Agnes gezegd, lachend om haar eigen grap.

Achteraf bekeken was het eigenlijk niet zo moeilijk, maar op de terugweg herhaalde Johanna in haar hoofd elk voedingsmiddel dat ze moest kopen om er zeker van te zijn dat ze niets was vergeten. Ze werd afgeleid door gejuich en gelach op een korte afstand van haar vandaan. Er was iets aan het gelach dat haar rillingen bezorgde over haar hele lichaam. Nieuwsgierig als ze was, en zoals je zou verwachten van een kind van haar leeftijd, volgde ze het lawaai tot in een steegje.

Eerst zag ze enkel twee jongens en een meisje, ongeveer van haar leeftijd, die gemeen lachten en voedselafval gooiden naar iets. Een varken, dacht Johanna zonder te kijken. Ze zijn een varken aan het pesten. De meest verontrustende lach kwam van de jongen die Johanna herkende als de zoon van de slager. Die met de brede glimlach. Johanna kende de andere jongen niet, maar ze had het meisje al eens gezien. Zij leek het meeste plezier te beleven aan hetgeen ze aan het doen waren. Haar laatste worp naar hun doelwit was vast een goede, want ze maakte een sprongetje in de lucht en klapte opgewonden in haar handen. De jongens juichten samen met haar. Ze had het topje van hun doelwit geraakt, en Johanna zag eierschalen naar beneden druipen. Plots bewoog het doelwit, en reikte naar de eierschalen. Het was pas toen dat Johanna merkte dat hun slachtoffer eigenlijk een jongen was, die opgerold zat op de grond met zijn knieën tot aan zijn kin. Hij had muisstil gezeten tot op het moment dat hij de restanten van het ei van zijn gezicht veegde. De laatste worp van het meisje was recht op zijn voorhoofd terecht gekomen.

‘Wat zijn jullie aan het doen?!’ riep Johanna uit.

Ze keken alle vier verrast in haar richting.

Het gezicht van het meisje vertoonde snel een grote glimlach. ‘We geven de zoon van de beul gewoon zijn verdiende loon,’ zei ze, terwijl ze een nieuw ei pakte.

Johanna keek naar de jongen die nog steeds opgekruld zat. Ze had verhalen gehoord over de beul en zijn familie. En dat waren zeker geen plezierige verhalen.

‘Hier.’ Het meisje wandelde naar Johanna, strekte haar arm uit, en bood haar het ei aan. ‘Jij mag meespelen. Het hoofd raken is het meeste punten waard.’

Johanna bedacht even in welke situatie ze zich bevond, en overwoog haar opties, tot ze uiteindelijk het ei aannam.

‘Gooi zo hard je kan,’ riep de zoon van de slager.

Ze keek naar het ei in haar handen, dan naar de jongen die bedolven was onder eieren en ander voedselafval. Hij trok zijn knieën stevig op tot aan zijn kin, en maakte zich klaar voor een nieuwe aanval. Johanna hief haar arm op, pauzeerde even, en gooide dan zo hard ze kon.

Het ei belandde tegen de muur van een huis, ver weg van de jongen.

‘Je miste,’ zei de slagerszoon met diepe teleurstelling.

‘Ik denk dat hij genoeg over zich heen heeft gekregen vandaag,’ zei Johanna simpelweg.

‘Je miste hem met opzet,’ zei het meisje verontwaardigd, terwijl ze haar hoofd omhooghield.

Johanna zei niets, en staarde hen uitdagend aan.

‘Komaan,’ zei het meisje, ‘Pak haar.’

Haar woorden hadden een opvallend effect op de jongens. Geleid door hun ‘generaal’, raapten ze samen met het meisje elks

een ei op van de grond en gooiden het naar Johanna. Het ging allemaal zo snel dat Johanna niet eens de tijd had om te reageren. Alle eieren raakten haar tegelijkertijd, en kwamen terecht op een arm, haar borstkas, en haar buik. Na hun eierenaanval kwamen ze onmiddellijk op haar afgestormd, duwden haar op de grond, en gooiden haar mand met boodschappen omver. Sommige voedingsmiddelen rolden over de onlangs geplaveide straat. Er werden nog wat meer kliekjes over haar gegooid en in haar gezicht geduwd.

Het trio lachte toen ze keken naar de ravage die ze hadden aangericht. Ze lieten haar zo achter, ongetwijfeld op zoek naar andere mensen of dieren die ze konden pesten of zaken die ze konden afbreken.

Nadat ze de hoek om waren, veegde Johanna het vuil van haar gezicht. Ze verzamelde de inhoud van haar mandje, of tenminste al hetgeen dat ze kon vinden.

‘Waarom hielp je mij?’ De zoon van de beul stond voor haar, met een kool en wat wortels in zijn handen die uit haar mand gerold waren in zijn richting.

Johanna trok haar schouders op, en ze keek in stilte naar hem.

‘Hier, ik heb deze nog gevonden,’ zei hij, terwijl hij onhandig de groenten naar haar uitstak. Er hing een beetje ei op.

Johanna nam alles bruusk van hem aan, en stak het in haar mandje.

‘Ik heb geen hulp nodig van de zoon van de beul,’ zei ze. Het was één zaak om anderen te stoppen hem lastig te vallen, maar ze wist dat het niet aanvaardbaar was om met hem gezien te worden. Ze wilde streng en gemeen naar hem kijken, maar toen ze in zijn ogen keek kreeg ze het niet meer over haar hart.

‘Je vader is een slecht persoon,’ zei ze uiteindelijk, maar niet met de vastberadenheid die ze in gedachten had.

Ongemakkelijk draaide ze zich om, en wandelde naar huis. Ze keek niet meer om, en versnelde haar tempo met elke stap.

Zelfs nu nog, zeven jaar later, had hij nog steeds niet het gezicht van een beul.

Het was weken geleden sinds Johanna de zoon van de beul had gezien vanop een afstand. Ze kon hem maar niet vergeten, en hij speelde vaak een hoofdrol in haar dromen. Sommige nachten was hij een wrede moordenaar, andere nachten een lieve en zorgzame persoon. Hoe meer ze probeerde om hem te vergeten, hoe meer hij in haar gedachten opdook. Ze betrapte zichzelf er vaak op dat ze zonder het goed en wel te beseffen alweer naar de plek was gegaan waar ze hem hout had zien hakken. Ze wandelde onder het groepje bomen, en het was net of ze het geluid kon horen van iemand die hout aan het hakken was. Elke schaduw kon zijn silhouet zijn, waardoor ze nerveus rondwandelde, maar hij

was nergens te zien. Ze vond het vreemd dat ze zo teleurgesteld was dat hij er niet was. Ze zou helemaal niet mogen denken aan de zoon van de beul. Toch voelde ze zich aangetrokken tot hem, zonder dat ze wist waarom. Ze wilde dolgraag weten wat voor een persoon hij was. Kon ze hem nog maar eens zien. Ze wist dat ze daarmee in de problemen kon komen, maar ze wilde met hem praten en hem leren kennen.

Vandaag was ze recht van thuis naar de weide gewandeld, doelbewust naar het groepje bomen ten westen ervan. Ze had het gevoel dat ze hem op vandaag opnieuw zou zien. Ze hoopte dat ze hem stiekem kon gadeslaan vanop een afstand, zodat ze beter kon begrijpen waarom hij als slechterik werd aanzien. In haar gedachten was zijn borst ontbloot, en kon ze zijn spieren zien opspannen bij elke slag.

Plots dacht ze iets te horen achter haar. Een geritsel, niet ver van haar vandaan, trok haar aandacht. Vol verwachting draaide ze zich om. Ze zag enkel bomen en struiken, en ze was teleurgesteld. Het was waarschijnlijk gewoon één of ander dier, dacht ze. Ze dwaalde verder zonder duidelijke bestemming, maar ze was meer alert. Haar ogen gleden van links naar rechts, en weer terug. Er kraakte opnieuw iets achter haar. Het klonk niet als een dier. Johanna's opwinding sloeg om in angst. Ze keek rond en zocht naar de oorsprong van het geluid. De bomen zagen er ineens bedreigend uit. Er was niemand in de buurt om haar te helpen als

er iets met haar zou gebeuren. Ze voelde haar hart bonzen in haar borstkas.

‘Hallo? Is daar iemand?’

Ze was vastbesloten om zelfzeker te klinken, maar door het trillen van haar stem was ze hier niet in geslaagd. In de stilte die volgde hoorde ze enkel haar eigen hartslag. Haar handpalmen waren helemaal bezweet. Haar ademhaling versnelde.

‘Wie is daar?’

Op een steenworp van haar vandaan klonk het gekraak van een tak. Johanna vergat even te ademen. Toen verscheen er aarzelend een persoon van achter één van de bomen.

‘Sara,’ zuchtte Johanna van opluchting, ‘Je deed me schrikken.’

‘Het spijt me,’ antwoordde haar jongere zus. ‘Wat doe je hier eigenlijk?’

‘Dat kan ik van jou ook vragen,’ zei Johanna geïrriteerd. ‘Ben je mij gevolgd?’

Sara trok haar schouders op. ‘Ik had gewoon zin in een wandeling,’ zei ze zonder overtuiging. ‘Jij bent niet de enige die het leuk vindt om onder de bomen te wandelen, en ik wilde wat frisse lucht, dus ik dacht dat het eigenlijk wel een mooie dag was om te gaan wandelen, zo buiten de stadsmuren. En dat is dus precies wat ik deed, en toen zag ik jou in de verte, en ik dacht dat ik maar eens even dag moest komen zeggen, en dat ik je maar eens moest komen vragen wat je allemaal aan het doen was.’ Sara’s woorden

kwamen sneller en sneller uit haar mond, en ze moest diep ademen toen ze aan het einde kwam van haar geratel.

‘Bedankt voor die lange uitleg. Die bevestigt mijn vermoeden dat je mij inderdaad aan het volgen was,’ zuchtte Johanna. ‘Ga naar huis, Sara.’

‘Je moet hier niet zo op je eentje rondwandelen.’ Sara keek angstig rond vooraleer ze verder ging, ‘De zoon van de beul ligt hier soms op de loer,’ zei ze met een fluisterstem.

In de stilte die daarop volgde leek de natuur rond hen tot leven te komen. De wind ruiste door het bladerdek van de bomen. Een vogel flapperde met zijn vleugels toen hij wegvloog. Er klonk gekraai ergens in de verte.

‘Waarom zou ik daar bang voor moeten zijn?’ vroeg Johanna uitdagend.

Haar zus keek haar ongelovig aan. Dan veranderde de blik in de ogen van het meisje, en er verscheen een glimlach op haar gezicht.

‘Doe niet alsof je zo stoer bent, Johanna. Niemand wil in de buurt komen van de zoon van de beul, zelfs niet in de stad, en al zeker niet wanneer je alleen bent. Hij is gevaarlijk, dat weet iedereen.’

Het was Johanna’s beurt om haar schouders op te trekken. Ze had dit allemaal al eens eerder gehoord.

Sara ging verder, zich niet bewust van de onverschilligheid van haar zus. ‘Jordaan heeft hem eens gezien met een bijl in zijn

handen. Wie weet wat ging hij daar allemaal mee doen? Jordaan zei dat hij de duivelse blik kon zien op het gezicht van die boef. Hij was er zeker van dat hij op een bepaald moment vlammen kon zien in de ogen van die schurk.'

Sara rilde toen ze die laatste woorden uitsprak. Ze keek gespannen rond, alsof ze verwachtte dat er elk moment een bijl op haar hoofd zou kunnen vallen.

'Je zou beter moeten weten dan alles te geloven wat onze broer aan jou vertelt,' zei Johanna met een spottende glimlach.

'Zijn vader heeft een pact gemaakt met de duivel, zeggen ze,' ging Sara verder. 'Jordaan zag waarschijnlijk de duivel in zijn ogen die dag.'

Johanna schudde haar hoofd. 'Je praat over zaken die je niet begrijpt. De zoon van de beul heeft nog niet eens iemand gedood. We zouden hem niet mogen veroordelen gewoon omdat zijn vader dat wél gedaan heeft.'

'Meen je dat nu, Johanna?' zei Sara, 'Je moet eens wat beter kijken de volgende keer dat je hem ziet. Het is overduidelijk dat hij een slechterik is. Je zal het wel zien.' Ze knikte scherp met haar hoofd om haar woorden kracht bij te zetten.

'Misschien zie je enkel wat je wil zien, Sara.'

'Ik weet niet wat er mis is met jou, Johanna, maar ik ga niet langer naar deze onzin luisteren.'

Sara keek geschokt naar haar zus, en draaide zich dan om. Terwijl Johanna toekeek hoe Sara naar de stadsmuren wandelde,

vroeg ze zich af of haar zus gelijk kon hebben. Misschien was zij zelf net degene die zag wat ze wilde zien. Misschien was de zoon van de beul wel écht slecht.

De lakenindustrie was bezig aan een opmars in Antwerpen. Vooral de productie van linnen gebeurde minder en minder in Engeland, en meer op het vasteland. Als lakenhandelaar produceerde en verkocht Jacob allerhande stoffen, en zijn zaak draaide goed. Er was altijd veel werk in de winkel, zelfs wanneer er geen klanten waren. De winkel moest netjes gehouden worden, en de voorraad in de etalages moest tijdig bijgevuld worden. Het meeste weefwerk gebeurde door Jacob zelf, maar zijn vrouw en dochters hielpen af en toe. Agnes was voornamelijk verantwoordelijk voor het bijhouden van de kosten en inkomsten. Johanna's favoriete bezigheid in de winkel was het contact met de klanten. Telkens wanneer ze de deur hoorde opengaan, was ze vol verwachting. Wie kwam er deze keer de winkel binnen? Was het een vaste klant, of misschien iemand nieuw? Iemand die ervan hield om te praten over het reilen en zeilen in de stad, of iemand die snel zijn aankopen deed, en dan maakte dat hij weg was? Ze vond het fijn om te raden wat voor een persoon iemand was, zodra ze de winkel binnen kwamen. Ze deed dit al jaren, eerst kijkend vanop de achtergrond als kind, en nu als assistent in de

winkel, en ze begon er heel goed in te worden. Ze kon omgaan met elk soort klant omdat ze zich zo gemakkelijk kon aanpassen aan elk individu. Maar toch was ze niet voorbereid op de klant die vandaag de winkel binnenkwam.

Toen de deur openging, was Johanna net enkele rekken aan het aanvullen. Ze riep even naar de klant om te laten weten dat ze dadelijk tot daar zou komen om te helpen, en legde snel de laatste stoffen op de plank. De klant stond met zijn rug naar haar toen ze er aan kwam, en hij keek naar enkele van de duurdere stoffen op het rek naast de toog. Prachtig scharlaken, zijde, en zelfs fluweel, enkel bestemd voor de rijkste mensen in de maatschappij, waren daar uitgestald. Johanna werd hierover echter niet enthousiast, want de ingezakte schouders en lichtjes gebogen rug van de man suggereerden dat hij niet geïnteresseerd was in de aankoop van deze waren. Trouwens, te oordelen aan zijn donkere ruwe tuniek, was hij een arme man. Hij stond waarschijnlijk enkel te kijken om zich bezig te houden tijdens het wachten.

‘Hoe kan ik u helpen, mijn heer?’ vroeg Johanna beleefd.

Toen de klant zich omdraaide ging er een rilling door haar lichaam, en voelde ze haar gezicht warm worden. Haar ademhaling stokte voor enkele seconden. Haar mond ging lichtjes open. Hij zag er nog knapper uit dan op de dag dat ze hem hout had zien hakken. Hij zag er ook meer ontspannen uit. Tenminste, tot hij zag hoe ze naar hem keek. Hij was het gewoon om allerlei

veroordeelende, achterdochtige en geschokte blikken te krijgen. Maar dit was een heel ander soort van blik. Hij wist niet goed wat hij ervan moest denken, en wat het betekende. Hij voelde zich ongemakkelijk, waardoor hij over zijn woorden struikelde toen hij vroeg naar het wol en linnen waarvoor hij gekomen was.

Johanna deed de hele tijd haar best om hem niet te blijven aanstaren. In plaats daarvan richtte ze al haar aandacht op het halen van de stoffen die hij gevraagd had. Deze taak werd nog moeilijker om te volbrengen toen ze de lichtjes in zijn donkere ogen zag. Er was helemaal geen teken van iets kwaadaardigs. Haar handen trilden terwijl ze de stoffen in zijn mandje legde. Ze wilde dolgraag iets tegen hem zeggen, maar ze kon geen woord uitbrengen. Ze vroeg zich af of hij wist dat zij degene was die enkele weken eerder naar hem had staan staren in het bos. Die gedachte deed haar nog meer trillen, en ze ontweek verder elk oogcontact voor het geval hij haar zou herkennen. Hierdoor miste ze de fijne glimlach die op zijn gezicht verscheen terwijl hij naar haar keek.

Hoewel haar handen lichtjes beefden, kon Hugo duidelijk zien aan haar behendigheid dat ze het gewoon was om in de winkel te werken. Met een zachte blik in zijn ogen bestudeerde hij haar gezicht, en hoopte hij erop dat hij nog eens in haar mooie grijze ogen zou kunnen kijken. Op het eerste gezicht vond hij haar een redelijk goed uitziend meisje. Haar gezichtstrekken hadden niets speciaal, en ze werd waarschijnlijk door velen aanzien als

middelmatig aantrekkelijk. Maar er was zoveel empathie in haar ogen, die er tezamen met de vastberadenheid in haar bewegingen voor zorgde dat hij geïntrigeerd was door haar. Hij vond het jammer dat ze zijn aankoop zo snel afhandelde, en hij dacht erover om haar aan te spreken, maar toen kwam net haar vader binnen in de winkel.

‘Jij bent hier niet welkom.’ Jacob keek met afkeer naar de zoon van de beul.

‘Ik ging net weg, mijn heer.’ Hij zei het op een beleefde toon, maar als je goed luisterde, kon je er een vleugje ergernis in horen.

‘Laat je hier niet meer zien. Als je mijn winkel nog één keer tot schande brengt, dan zal je ervoor boeten.’

De zoon van de beul was het gewoon om bedreigingen te krijgen, en het slimste om nu te doen, was om gewoon weg te wandelen zonder verdere reactie. Maar vooraleer hij dat kon doen, gebeurde er iets dat hij niet verwacht had.

‘Vader,’ zei Johanna op licht verontwaardigde toon, ‘Hij kwam hier enkel om iets te kopen. Hij deed helemaal niets verkeerd.’

‘Stilte!’ riep Jacob streng, ‘Jij zou beter moeten weten dan hem te bedienen.’

Jacob was het niet gewoon om door zijn dochter tegengesproken te worden in het bijzijn van anderen. Ondanks haar momenten van kinderlijke ondeugd en argumenten achter

gesloten deuren, had ze hem nooit in vraag gesteld of tegen hem ingegaan in aanwezigheid van een klant.

‘Ga weg uit mijn winkel,’ riep hij luid naar de zoon van de beul. Zijn woede had nu meer te maken met Johanna’s respectloze gedrag dan met zijn oneervolle bezoeker. Als er één ding was dat een vader niet kon toelaten, dan was het wel dat zijn dochter hem publiekelijk zou tegenspreken. Hij moest haar op haar plaats zetten zodat de regels weer duidelijk waren. Zodra de ongewenste bezoeker zijn winkel had verlaten, nam Jacob een stang van achter de toog. Hij stapte vastberaden op Johanna af.

Johanna beseftte maar al te goed dat ze te ver was gegaan. Ze stribbelde niet tegen, en verdedigde zichzelf niet. De stang leek harder neer te komen bij elke slag. Maar ze maakte geen enkel geluid. Dit zou het alleen maar erger maken voor haar. Jacob geloofde dat als je nog de energie had om te schreeuwen, dan sloeg hij niet hard genoeg. Ze luisterde daarom gewoon naar zijn preek, verontschuldigde zich, en onderging haar straf met zoveel waardigheid als mogelijk was wanneer er hard op je blote achterwerk wordt geslagen. Het leek wel eeuwig door te gaan, en Johanna probeerde zich in gedachten bezig te houden zodat ze de pijn minder zou voelen. Toen haar vader eindelijk stopte, was haar achterwerk vuurrood en bleef ze achter met een pijnlijk brandend gevoel. Wat haar vader betrof, kon het hele incident nu vergeten worden, want de natuurlijke orde was hersteld. Johanna